

WELSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Rzeka Wel

TROCHĘ STATYSTYKI

Długość rzeki - 118 km - od źródeł w okolicach Wzgórz Dylewskich
Długość szlaku kajakowego - 98,5 km Dąbrowa Wielka - Drwęca
Średni spadek - 0,91 pro milę, kilka odcinków o spadku 4,1 promila
Stopień rozwinięcia 4,2
Powierzchnia zlewni - 810,1 km²
Długość na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego około 80 km
Przepływa przez 10 jezior, 7 gmin, 2 powiaty.

KOMUNIKACJA

1. POŁĄCZENIA PKP:

- Na trasie Działdowo - Lidzbark - Brodnica wysiadać na stacji Lidzbark miasto
- Na trasie Działdowo - Iława wysiadać na stacji Tuczek lub Rybno

2. POŁĄCZENIA PKS

- Na linii Żuromin - Olsztyn wysiadać w miejscowościach: Lidzbark, Koszelewo, Tuczek, Rybno, Szczupliny, Wądzyn, Dąbrówno.
- Na linii Działdowo - Ostróda wysiadać w: Kalbornii, Dąbrównie.
- Na linii Działdowo - Iława wysiadać w Kalbornii, Dąbrównie, Rybnie.

ZAKWATEROWANIE

1. Pola namiotowe: Dąbrówno (ul. Działdowska - jez. Dąbrowa Mała), Nowa Wieś (Ośrodek Wypoczynkowy Fundacji - jez. Rumian), Rybno (plaża - jez. Zarybinek), Lidzbark (plaża miejska - jez. Lidzbarskie).
2. Ośrodki wypoczynkowe: Kalbornia, Dąbrówno, Lidzbark
3. Kwatery prywatne: Rybno - Agrotur tel. (0-23) 696 60 08
Lidzbark - Ekoświt (0-23) 696 11 82

WELSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Jeleń 84, 13-230 Lidzbark
tel 023 698 10 36, fax 023 698 30 91

MUZEUM PRZYRODY

ul. Akacyjowa 19, 13-230 Lidzbark
(po uzgodnieniu telefonicznym pod nr tel. 023 698 10 36)

MUZEUM ETNOGRAFICZNE

Jeleń 84, 13-230 Lidzbark
godziny otwarcia 8:00-15:00

www.jezioro.com.pl
<http://free.polbox.pl/w/welskipk>, <http://republika.pl/welskipk>

Trudny i uciążliwy SZLAK KAJAKOWY po Rzece Wel

Rzeka WEL jest lewym dopływem Drwęcy. Przepływała przez trzy województwa - olsztyńskie, ciechanowskie i toruńskie obecnie warmińsko-mazurskie. Swoje źródła bierze we wsi Bartek leżącej na północ od jeziora Dąbrowa Wielka. Na teren Welskiego Parku Krajobrazowego wpływa w rejonie wsi Szczupliny w powiecie Działdowo, przepływa w okolicach Rybna i płynie na południe przez kilka malowniczych jezior. W okolicach miejscowości Cibórz tworzy ogromne zakole zmieniając kierunek na północno-zachodni i meandrując przepływa przez miasto Lidzbark pod dziewięcioma mostami. Wypływając z jeziora Lidzbarskiego płynie przez miejscowość Kurojadę i Chełstę gdzie przyjmuje zdecydowanie odmienny charakter tworząc wartki potok górski wpadający na teren powiatu Nowe Miasto Lubawskie. Dopływając do granicy Welskiego Parku Krajobrazowego rozdwa się tworząc odnogę - zwaną Bałwanką wpadającą do jeziora Fabrycznego. W okolicy miejscowości Bratian kończy swój bieg i wpada do rzeki Drwęcy podwijając jej przepływ.

OPIS SZLAKU

Wel jest typową rzeką pojezierną, zwłaszcza w górnej swej części z charakterystyczną zmianą kierunków biegu. W jej dolinie występują liczne mokradła i starorzecza. Oznacza się w miarę wyrównanym przepływem w ciągu roku, co wynika z retencyjnej roli licznych jezior przez które przepływa: jez. Dąbrowa Wielka **98,5 km** i Dąbrowa Mała **96,8 km**, jez. Pancer **94,9 km**, jez. Rumian **83,8 km**, jez. Zarybinek **80,0 km**, jez. Tarczyńskie **70,3 km**, jez. Grądy **64,9 km**, jez. Zakroc **62,3 km** jez. Lidzbarskie **44,0 km**, jez. Fabryczne **16,5 km**.

Spływu proponujemy rozpocząć w Dąbrównie za mieszalnią pasz w okolicach nowo wybudowanej oczyszczalni ścieków na **96 km**. Wodowanie dosyć wygodne, rzeka dostatecznie szeroka i głęboka, prąd słaby. Po obu stronach łąki, brzegi nieco zadrzewione. Wpływamy na jez. Pancer (pow. 1,1 ha; 163 m n.p.m.) malowniczo położone przy zalesionym pagórku. Wypływ (**94,9 km**) w pd.-wsch. krańcu jeziora. Za jeziorem prąd słaby, koryto rzeki szerokie. Zbliżamy się do lasu na prawym brzegu, teren staje się krajobrazowo atrakcyjniejszy. Dalej wieś Wądryn.

Widoczne pozostałości mostu. Dotychczasowy łagodny prąd zaczyna się wzmagać i przechodzi w kamieniste bystrze. Malowniczy podmokły las olchowy towarzyszy przez cały ciąg przełomu - wrażenia są niepowtarzalne. Na progu wodnym dla mniej wprawnych bezpieczniej płynąć lewą odnogą i po 60 m. przenieść kajak do głównego nurtu (przy zabudowaniach). Spragnieni mocnych wrażeń przy wyższym

stanie wody mogą płynąć głównym nurtem. Wpływając na rozlewiska płynąć lewą stroną unikając wpłynięcia w liczne starorzecza. Mijamy dwa miejsca poboru wody dla żwirowni w Grzybinach (przez które niestety musimy przenieść kajaki -na odległość kilku metrów) i wpływamy w las olchowy.

Po niedługim czasie przepływamy pod mostem drogowym 84,1 km (droga Dąbrówno - Tuczki) i po 300 m wpływamy na jez. Rumian (305 ha; 152 m.n.p.m; głębokość 12 m; długość 6 km). Kierujemy się w lewo (na pd.-zach.) do wypływu rzeki na 82,5 km wypatrując mostu żelaznego na rzece. Rzeka płynie leniwie szerokim korytem wśród łąk i pól uprawnych. Płynąc mijamy nieliczne zabudowania . Po dwóch kilometrach po lewej stronie mijamy liczne, rozległe stawy rybne(wapniaki), przy miejscowości Prusy. Płynąc dalej mijamy po lewej stronie las olszowy , dopływając do jeziora Zarybinek na 79,1 km trasy.(pow.73,8 ha, głębokość średnia 2,4 m,wys n.p.m. 151 m). Wypływ rzeki odnajdujemy płynąc w lewo (pd.-wsch. jeziora) w grupie trzcin.

Rzeka płynie leniwie, mijamy po lewej stronie gorzelnię w Tuczkach i przepływamy pod mostem drogowym **76,9 km** (Działdowo - Rybno) i następnie pod wiaduktem kolejowym (Warszawa - Gdańsk). Dopływamy do młyna państwa Hilar w Tuczkach (ekologiczne gospodarstwo agroturystyczne). Konieczne przenoszenie kajaków - najwygodniej lewą stroną. Nurt rzeki przyspiesza i po kilometrze słabnie. Wpływamy na rozlewisko przed jazem w Grabaczu na **75,1 km**. Kajaki przenosimy prawą stroną w dół (na górze po lewej stronie zostawiamy kanał - doprowadzalnik wody do stawów rybnych Koszelewy). Za jazem kamieniste bystrze 500 m. Po lewej stronie stawy rybne z których odprowadzana jest woda licznymi kanałkami.

Przed granicą lasu z lewej strony wpływa Koszelewska Struga **73,5 km**, która z doprowadzalnikiem wody przy gospodarstwie rybackim państwa Ossowskich tworzy akwedukty. Na odcinku 4 km płyniemy rzeką przez malowniczy las poprzecinany starorzeczami. Mijając **70,3 km** dopływamy do jeziora Tarczyńskiego (pow. 163,8 ha, głębokość średnia 3,8 m, wys. n.p.m. 143 m). Wpływając na jezioro na prawym brzegu północnym przy wejściu do zatoki, wieś Wery, zaś na lewym brzegu piękny starodrzew objęty ochroną rezerwatową - Ostrów Tarczyński, rozdzielający jeziora Tarczyńskie i Grądy. Wypływ z jeziora Tarczyńskiego jest łatwy do odszukania w północno-zachodnim jego krańcu porośniętym trzcinowiskiem. Wpływając na tzw. krótką rzekę **68,1 km** dopływamy do jeziora Grądy (powierzchnia 112,7 ha głębokość średnia 4,7 m, dł. 5 km), kierujemy się na lewo ku miejscowości Tarczyny zostawiając po prawej wieś Grądy (dla zainteresowanych ciekawym miejscem do odwiedzenia jest grodzisko wczesnosredniowieczne leżące na przeciwko tejże miejscowości - na wyraźnym cyplu). Po przepłynięciu dwóch km, na **64,9 km** odnajdujemy wypływ z jeziora, kierując się w stronę południowego krańca jeziora (ruiny drewnianego mostu).

Leniwie płynącą rzeką dopływamy do J. Zakroc (15,1 ha) o brzegach malowniczo zalesionych, kierujemy się na południowy wschód do wypływu **62,3 km**. Rzeka stanowi tu swój najłatwiejszy odcinek, polecany na jednodniowe wypadki dla początkujących kajakarzy. Mijamy miejscowość Koty (**58,7 km**) dopływamy do Podciborza gdzie przed mostem kolejowym (**53,0 km**) da się wyczuć wzmagający się nurt i dalszy odcinek rzeki zalecamy wprawnym kajakarzom. W miejscowości Cibórz przepływamy pod mostem drogowym Działdowo - Lidzbark (bystrze!) by po 500 m dopłynąć do spiętrzenia przy starym młynie. Należy przeprowadzić rozpoznanie z brzegu. Od Ciburza do Lidzbarka płyniemy silnie meandrującą rzeką podziwiając rzadko spotykane na polskich rzekach urwiste - 30 metrowej wysokości piaszczyste brzegi. Na wysokości wsi Belk (**51,5 km**) z lewej strony mijamy ciek łączący rzekę WEL i rzekę WKRĘ zwaną Działdówką - woda tutaj wpływa lub odpływa w zależności od poziomu wody w rzekach. We wsi Olszewo przepływamy pod drewnianym mostem **50,0 km**

drogowym i dopływamy do nieczynnego młyna we wsi Jamielnik - Belk (**49,3 km**) gdzie rzeka zmienia swój kierunek z zachodniego na północny. Po przepłynięciu tego trudnego odcinka z licznymi przeszkodami dopływamy do starego -czerwonego młyna w Lidzbarku mijając próg lewą stroną. Dopływając do jeziora Lidzbarskiego przepływamy pod pięcioma mostami drogowymi i jednym wiaduktem kolejowym oraz zaliczając jedną 40 metrową przenośkę przy funkcjonującym młynie wodnym (**45,2 km**).

Jezioro Lidzbarskie **44,0 km** (powierzchnia 122 ha, głębokość średnia 10,1 m - maksymalna 27,7 m; długość 3,5 km, na południowym brzegu liczne ośrodki wczasowe, w południowo-wschodniej części Leśna Ścieżka Dydaktyczna, wokół liczne źródlika i jary.

Przed wpłynięciem do jeziora Lidzbarskiego po lewej stronie jeziorko lagunowe Wleusk utworzone przez wieki nanoszonym piaskiem, po prawo piaszczysty półwysep długości, dalej płyniemy przez małe jeziorko Markowe, a następnie pod mostem drogowym Lidzbark - Brodnica kierujemy się w stronę Kurojad. Ponownie przepływamy przez malowniczy jar wzdłuż projektowanego rezerwatu przyrody Las Nadwelski.

W Kurojadach (**38,5 km**) kolejna przenośka lewym brzegiem. Po trzech kilometrach dopływamy do mostu drogowego i uskoku na rzece przy nieczynnym młynie w Chełstach **36,0 km**, tu przenosimy kajaki prawym brzegiem. Za młynem 400 metrowe bystrze, spływanie wymaga wprawy. Wskazane dokonanie rozeznania z brzegu przed kontynuacją spływu. Po chwili łagodnego spływu rzeka ponownie przybiera charakter potoku górskiego. Wpływamy w uroczysko Piekło (rezerwat na terenie powiatu nowomiejskiego utworzony w 2001 roku) gdzie rzeka wciną się głębokim wąwozem w wysoczyznę. Silny prąd, zwalone drzewa podnoszą atrakcję tego pięknego górskiego odcinka spływu. Ten przeuroczy fragment wskazany jest dla bardziej doświadczonych kajakarzy, szczególnie przy niskich stanach wody wystające kamienie narażają sprzęt na zniszczenie.

W nieistniejącej wsi Straszewy (**28,5 km**) mijamy drewniany most przed, którym wskazane byłoby kolejne rozeznanie przeprowadzone z brzegu. Przenosimy kajaki przy małej elektrowni wodnej, dopływamy do betonowego mostu drogowego (600 m na prawo sklep we wsi Trzcina), wokół silnie urozmaiconą rzeźbą terenu. Prąd łagodny, rzeka meandruje wśród łąk, mostek drogowy (Lorki), dopływamy do czynnego młyna. Tu rzeka rozdwa się na dwie odnogi, które łączą się dopiero po kilku kilometrach. Zachodnia lewa odnoga zwana Bałwanką napędza młyn i podąża w kierunku jeziora Fabrycznego. Prawa zaś stanowiła dawne, główne koryto rzeki napędzając

nieczynny obecnie młyn. Łagodniejszym i ciekawszym do spłynięcia jest lewa odnoga rzeki. Wpływamy na jezioro Fabryczne (Tylickie) bardzo płytkie (pow. ok. 80 ha, wys. 98 m n.p.m) zarośnięte szuwarami przez co wypływ znajdujący się w pn.-wsch. części jeziora (prawy brzeg) jest trudny do odnalezienia. Odnoga łączy się ze starym korytem rzeki (**15,3 km**), dalej płyniemy pod mostem nieczynnej linii kolejowej i mostkiem drogowym Tylice - Linowiec. Po dwóch kilometrach spotykamy most drogowy Grodziczno - Nowe Miasto (11,7 km) stąd do stacji PKP Zajęczkowo Lubawskie odległość 3 km. Po prawej stronie mi jamy wieś Jakubkowo i jezioro o tej samej nazwie. Kolejny mostek drogowy Jakubkowo - Kaczek gdzie rzeka nagle przyspiesza, po prawej stronie liczne stawy rybackie. Rzeka zmienia bieg z północno - zachodniego na zachodni. W miejscowości Kaczek - elektrownia na terenie prywatnym - przenośka. Zbliżamy się do miejscowości Bratian gdzie rzeka rozwidła się płynąc pod dwoma mostami i to charakterystyczne rozlewisko kończy bieg rzeki WEL, która stanowi największy lewobrzeżny dopływ DRWĘCY (**0,00 km**).

